

TEREZA ŠMAKALOVÁ

SLUNCE,
KTERÉ
NEZAPADLO

VÁLKA SE ZAMILOVANÝCH NEPTÁ

motto

Slunce, které nezapadlo

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.motto.cz
www.albatrosmedia.cz

motto

Tereza Šmakalová

Slunce, které nezapadlo – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2026

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

TEREZA ŠMAKALOVÁ

SLUNCE,
KTERÉ
NEZAPADLO

motto

Pokud vás tahle kniha zasáhne, opatrujte ji jako oko v hlavě. Jestli ale máte v knihovně méně důležité kousky, pošlete je dál s www.restorio.cz.

Albatros Media podporuje udržitelný rozvoj, který vrací použitým věcem smysl. On-line antikvariát Restorio vaše knihy odkoupí a zaplatí vám ihned – nečekáte, až se prodají. Získané peníze si můžete nechat, nebo si vyberete charitu, kterou jimi podpoříte. V tom případě navýší Restorio částku o 20 %.

© Tereza Šmakalová, 2026

Cover photo © Shelley Richmond/Trevillion Images

ISBN tištěné verze 978-80-267-6015-3

ISBN e-knihy 978-80-267-6023-8 (1. zveřejnění, 2026) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-267-6024-5 (1. zveřejnění, 2026) (mobi)

ISBN e-knihy 978-80-267-6016-0 (1. zveřejnění, 2026) (ePDF)

*Těm, kteří museli volit mezi tím, kým jsou,
a tím, kým měli být.*

PROLOG

Emma Freudenreichová

květen 1942

Byla odhodlaná šířit pravdu dál. I na úkor vlastního nebezpečí. Čekala u vstupu do berlínského parku *Tiergarten*. Pocítila hořkou pachut' na jazyku, zatímco pevně svírala rukojeť tašky. Každou chvíli měl přijít. Prožívala strach, ale i stud. Neměla na vybranou. Kvůli vlastním cílům do toho zapletla další lidi.

Hlavně osobu, na které jí záleželo.

„Sestřičko!“

Ten hlas přerušil tok jejích myšlenek.

Ohlédla se k němu. Přišel k ní chlapec, jejich pohledy se střetly.

„Zdržel ses,“ poznamenala a začala v tašce hledat papír s cenovou informací.

„Trochu jsem se zapovídal.“

„Hlavně se vrať brzy domů, Viktor.“

„Neměj obavy. Umím se o sebe postarat.“

Vytáhla složený papír a předala mu ho. Hned si ho strčil do kapsy černého saka a rozhlížel se kolem.

„Běž už. Čekají na tebe.“

Napřímil se jako voják. Nohy k sobě a rovná záda. „Rozkaz, generále,“ zasalutoval.

Věnovala mu lehký úsměv, kterým zakrývala své obavy. Matce na smrtelné posteli slíbila, že se o mladšího brášku dobře postará. Jenomže doba jim nepřála.

Viktor se neohlížel a utekl do nejbližší ulice. Chvíli se za ním dívala, než jí zmizel z dohledu.

Svůj úkol splnila, všechno z ní opadlo. Strach vystřídala neposadatelná úleva, kterou si vychutnávala jako sladký dezert.

Ušla pár kroků, když ve větru zaslechla tlumený křik.

Strnula, krev jí ztuhla v žilách. Slyšela to slabě, ale moc dobře v hlase rozpoznala trýznivou bolest.

Otočila se k ulici, odkud ho zaslechla. Vítr jí rozfoukával rozpuštěné vlasy do obličeje. Po páteři jí projela zlá předtucha.

V tom nářku poznala Viktora.

Neváhala a rozběhla se za ním. Neměla sebemenší pochyby, že hlas patřil právě jemu.

Doběhla na roh ulice, kde se zastavila. Polil ji ledový pot. Nohy jako by jí zamrzly na místě. S vytřeštěnýmma očima sledovala, jak Viktor leží na zemi schoulený do klubíčka. Stáli nad ním dva muži v černých kabátech. Jeden z nich ho kopl do břicha. Viktor bolestivě zasténal.

Do očí jí vhrkly slzy. Přiložila si dlaň na ústa, aby ztišila pláč. S hrůzou si uvědomila, že jsou to gestapáci. Napovídaly tomu jejich kabáty a klobouky s ohnutou krempou. Strach jí pronikal až do morku kostí.

Viktor měl u sebe ten papír!

Pokud se jim dostane do rukou, budou ho mučit, aby zjistili, komu měl tu informaci doručit.

Z děsivých myšlenek ji vytrhl další křik. Znovu do něho kopli. Rvalo jí srdce vidět ho, jak se svíjí v bolestech.

„Viktore,“ vydechla a natáhla ruku.

Zachvátil ji pocit bezmoci. Slzy jí stékaly po tvářích a spadaly jí na kabát. Přepadl ji vztek. Cítila, jak se jí zrychlil tep. Ruce svěsila podél těla a dlaně sevřela v pěst.

Musela jednat rychle.

Bez váhání.

1

Anna Maria von Sonnenbergová

červenec 1941

Na jazyku se mi rozplývala sladká chuť červeného vína. Položila jsem skleničku na stůl a podívala se na svou kamarádku Liselotte. V hloučku lidí na parketu tancovala se svým přítelem Paullem. Všimla jsem si, jak jí něco šeptal do ucha. Smála se tomu.

„Anno!“ zvolal mužský hlas napravo ode mě. Ohlédla jsem se jeho směrem.

Mířili ke mně Liselottini bratři, dvojčata Ernst a Helmut, oděni ve vojenských uniformách.

„Pojď si s námi zatancovat, prosím,“ pobídl mě Helmut.

Uchechtla jsem se. „Je tu spousta jiných dívek.“

„Za pár dní odjíždíme na frontu,“ pokoušel se mě Ernst přemluvit prosebným hlasem.

S úsměvem jsem zavrtěla hlavou.

„A se mnou bys šla?“ ozval se za mnou známý hlas.

Otočila jsem se. Upoutala mě uniforma SS, ze které mi naskočila husí kůže. Pohled mi vyjel výš a setkala jsem se s modrýma očima. Společně s ostrým výrazem ve mně vzbuzovaly respekt.

„Rainere.“

S úšklebkem ke mně natáhl ruku. Pomalu jsem do ní vložila svou a vstala ze židle. Byl o hlavu vyšší než já. Vedl mě k ostatním tancujícím párům. Jednu ruku mi položil na bok a druhou spojil s mou. Já jsem mu svou položila na rameno. Sladili jsme naše kroky a pomalu tančili do rytmu.

„Povýšili tě?“ zajímala jsem se a prohlížela si nové hodnostní výložky na límci a ramenou.

Pousmál se. „Seznam se s novým *Hauptsturmführerem*.“

„Gratuluji. Proto jsi tady? Abys to oslavil?“

„Ne, to už mám za sebou. Chtěli jsme se s přáteli pobavit. Dlouhé měsíce jsem tě neviděl, a když jsi tady seděla tak samotná, napadlo mě vzít tě na parket.“

„To je od tebe milé.“ Koutky se mi zvedly do úsměvu.

„A jak se máš? Nějaký ženich na obzoru?“

„Žádný.“

„Ale nepovídej! Taková krásná dívka jako ty má na vdávání nejvyšší čas.“

Z té lichotky mě polilo horko. „Nápodobně.“ Snažila jsem se vtipkovat a uculila se na něj.

„Není s kým.“

S další svižnější písní se naše tempo zrychlilo. Nejraději bych v tu chvíli poslouchala jinou hudbu než tyhle odrhovačky.

Kéž by to bylo možné.

Měla jsem ráda jazz a swing. Podle nacistů to byla zdegenerovaná černošská hudba, takzvaná *Negermusik*. Pod tím slovem jsem si pokaždé představila ten nesmyslný plakát. Karikatura černocho hrajícího na saxofon s Davidovou hvězdou na saku. Ta hvězda poukazovala na židovské spiknutí proti německé kultuře, jak nacisté hlásali.

Po tanci jsme zamířili ke stolu. Liselotte tam seděla celá vysmátá ve společnosti Paula a svých bratrů.

„Máme v plánu přemístit se někam jinam. Půjдете s námi?“ zeptala se, když si nás všimla.

„Už budu muset jít.“

„Tak brzy? No tak, generálova dcero, papá není doma,“ přesvědčoval mě Paul.

Měla jsem k otci velký respekt. Nikdy mi nic nezakazoval a důvěřoval mi. Občas jsem přišla domů dřív, než jak jsme se domluvili, protože jsem si určité volnosti vážila.

„Ne, já už půjdu. Jsem unavená.“

„Doprovodím tě,“ nabídl se Rainer.

Překvapeně jsem k němu zvedla obočí. Beze slova se natáhl po mém vlněném svetru a kabelce, které mu Liselotte podala, protože seděla na mé židli.

„Přijdeš se s námi zítra rozloučit?“ zeptal se mě Ernst.

„Jasně!“

„Výborně, potřebujeme od generálovny dcery popřát štěstí. Domů se totiž vrátíme se Železným křížem,“ naparoval se se zasněným výrazem.

„Mám vám políbit kapesníčky jako rytířům?“

„Pusa na tvář stačí,“ dodal Helmut.

Mí přátelé se společně se mnou zasmáli. Pak jsme se s nimi rozloučili a odešli.

Rainer navrhl krátkou procházku, s níž jsem souhlasila. Venku se stmívalo. Před zapadajícím sluncem po obloze cestovaly červánky a žlutooranžová záře. Povídali jsme si a procházeli se podél řeky Sprévy.

Odbočili jsme směrem k mostu, přes který vedla naše cesta. Při pohledu na kamennou zídku mě něco napadlo. Došla jsem k ní a pomalu na ni vylezla. Rainer se na mě zaskočeně zadíval. Možná to ode mě působilo dětinsky, ale tohle jsem milovala. Otec mě při tom vždy držel za ruku.

Gestem jsem Rainerovi naznačila, ať pokračuje dál. Šla jsem zároveň s ním a opatrně našlapovala.

„A co vlastně teď děláš? Kde pracuješ?“

„Dostal jsem se na dobré místo, pracuji po boku vlivných lidí.“

„Mluv na rovinu, prosím.“

„Vždyť bys tomu nerozuměla.“

„Nech mě hádat. Leštíš Himmlerovi boty?“ zasmála jsem se.

„Pozor na jazyk,“ varoval mě s pobavením.

Vždy měl vysoké ambice. Poznali jsme se v dětství na táboře s Hitlerjugend, kde byla i naše dívčí odnož, Svaz německých dívek. Léta plynula, občas jsme se mýjeli, a když jsme vyrostli, začali jsme se vídat častěji. Navíc nás pojilo i několik společných přátel.
„Ale i k němu mám díky otci blízko.“

Oba jsme byli děti generálů. Až na to, že jeho otec byl generál SS.

Jiná žena by mu zajisté padla k nohám. Mně to bylo ukradené. Vysoce postavení a nebezpeční lidé z řad nacistické elity mě nezajímal.

Mlčky jsem pokračovala dál. I když jsem kráčela pomalu, podvrtila se mi noha. Zavravorala jsem a kolena se mi podlomila. Nestačila jsem se ani vzpamatovat a volným pádem jsem letěla ze zídky dolů.

Leknutím ze mě unikl tichý výkřik, než mě řeka polapila do náruče. Projel mnou chlad ze studené vody. Stáhla mě hluboko a rychle mi docházel dech. Instinktivně jsem máchala rukama a stoupala k hladině.

Vynořila jsem se a nasála vzduch do plic. Kopala jsem nohama, abych se udržela nad hladinou. Rychle jsem mrkala a rozkoukávala se kolem sebe. Kousek ode mě někdo plaval.

Rainer!

Když ke mně doplaval, chytil mě kolem pasu. Zadívala jsem se na něho a neskrývala své překvapení. Nebyl to on, ale nějaký cizí muž. Moc dobře jsem neplavala, takže mě to brzy vyčerpalo.

Cizinec si toho všiml a nepouštěl mě. Pomalu se mnou vyrazil ke břehu.

Nebyly tam žádné schody. Pouze molo pro lodčky. Pomohl mi vyhoupnout se tam. Zůstala jsem sedět a zhluboka oddychovala. Vzpamatovala jsem se z šoku. Kapky vody mi odkapávaly ze zplihlých vlasů.

Neznámý vylezl za mnou. „Ženská jedna šílená,“ zaklel. Měl silný hlas.

Podívala jsem se svému zachránci do tváře. I v šeru jsem si mohla lépe prohlédnout jeho ostré rysy a křivý nos.

Prohrábl si mokré vlasy a vstal. „Co vás to popadlo?“ Upřel na mě uhrančivě hnědé oči.

„Já...“

„Máte víc štěstí než rozumu.“

Natáhl ke mně ruku. Znejistila jsem, ale podala mu tu svou. Pomohl mi postavit se na nohy. Na pravé noze mi chyběla bota. Trásla jsem se zimou, až mi drkotaly zuby. Dnešní letní večer byl celkem chladný. Odvedl mě z mola na cestu, kde ze země zvedl svůj kabát.

Podal mi ho. „Oblečte se.“

„Děkuji,“ zašeptala jsem a převzala si ho od něj.

„Anno!“

Rainer k nám běžel po kamenných schodech.

S neznámým mužem jsme se otočili jeho směrem.

„Není ti nic?“

„Ne, jsem v pořádku.“

„Chtěl jsem za tebou skočit, ale tady pán byl rychlejší.“ Ohlédl se na něho. „Jste vašimi obrovskými dlužníky.“

Muž mávl rukou. „Maličkost.“

Rainer se na něho dlouze zadíval. Měřil si ho od hlavy až k patě. Všimla jsem si, že v ruce držel mou botu. Vytrhla jsem mu ji a obula se.

Rozepl si sako od uniformy. Pochopila jsem, co chce udělat. Vrátila jsem muži jeho kabát.

Rainer mi pomohl obléknout se do jeho saka. Necítila jsem se v něm příjemně. Obzvlášť s těmi odznaky a výložkami. Přesto jsem se do něj zabalila.

„A vaše jméno?“ zeptal se Rainer.

„Erich Ackermann,“ odpověděl můj záchrance po chvíli ticha. Zněl nejspíše a uhybal pohledem.

„Mockrát děkuji, pane Ackermanne, ani nevím, jak...“

„Stačí, když přistě na tu zídku nepolezete,“ přerušil mě chladným hlasem. „Mohlo by se vám stát něco horšího.“ Otočil se a bez dalšího slova odešel. Pospíchal po schodech nahoru, jako by od nás chtěl co nejrychleji utéct.

Rainer mi nabídl rámě, které jsem přijala, a vydali jsme se stejnou cestou. „Nepřišel ti ten Ackermann divný?“

„Ne. Měl by?“

„Vypadal jako Žid.“

Obrátila jsem oči v sloup. To bylo to poslední, co by mě napadlo.

„Nepřišlo mi to.“

„Ale pokud je Žid, neměl na tebe co sahat. Ty jsi poctivé a slušné árijské děvče. Viděla jsi, jakým šel směrem? K židovské čtvrti! Jestli je to pravda, porušil zákaz vycházení.“

Zavrtěla jsem hlavou. Než by pro mě Rainer bez váhání skočil, zabýval se tímhle.

„Co mi k tomu řekneš?“

Polkla jsem všechna nebezpečná slova. Rudé šaty s krátkým rukávem i svetr jsem měla promočené a trásla jsem se zimou.

„Nic,“ odsekla jsem. „Chci domů, je mi zima.“

„Dobře.“

Mlčky jsme spolu vystoupali nahoru a pokračovali dál.

Znovu mě zachvátil stejný pocit jako vždy, když přišla řeč na Židy. Čím více jsem se ho snažila ignorovat, tím častěji se vracel. Pokaždé udeřil silněji, jako by mi chtěl něco připomenout.

A já jsem věděla co.

2

srpen 1941

Z hlubokého spánku mě vzbudily sirény. Ohlašovaly letecký útok. Přes pootevřené okno se k mým uším linul otravný kolísavý tón. Když jsem se probírala, otočila se na bok a párkrát zamrkala, rychle mi došlo, co se děje, a svižně jsem se posadila.

To už do mého pokoje vtrhnul otec. Rozsvítil a z pelesti u postele popadl můj hedvábný župan.

„Hraběnko, pojď se rychle schovat.“

Převzala jsem ho od něj. V obličeji jsem mu vyčetla klid, ale v očích se mu zračil strach.

Třáslý se mi ruce, když jsem se oblékala do dlouhého županu.

Otec vyběhl do chodby. Vyrázila jsem za ním, a ještě jsem ve svém pokoji stačila zhasnout světlo. Seběhli jsme schody, jak nejrychleji to šlo, protože každá minuta mohla být naše poslední. Únava byla najednou tatam.

Pod schody otec otevřel dveře vedoucí do sklepa. Sloužil nám jako úkryt před nálety. Mávnutím mě popohnal, abych šla první.

Byli jsme jako myši schovávající se před nebezpečím. Tím se pro nás staly nepřátelské bombardéry.

Seděli jsme vedle sebe na staré matraci potažené šedou dekou. Otec si přitáhl kolena k sobě a promnul si obličej. Opírala jsem se o zeď, která mě i přes košili a župan studila na zádech. V tom stísněném prostoru nám svítila pouze žlutá lampačka.

Sirény odezněly a nastalo nejisté ticho. S každou vteřinou se napětí uvnitř mě stupňovalo. V žaludku mě svírala nevolnost, zatímco jsme čekali na jakýkoliv zvuk zvenku.

„Jak dlouho tohle budeme snášet?“ zeptala jsem se a pohlédla na otce.

Měl hlavu složenou v dlaních. Nic neřekl. Pouze se zhluboka nadechl.

„Zatracená válka.“

„Tato slova jsem si říkal tolikrát, že už pro mě nemá cenu je vyslovovat.“

„Zvykl sis?“

Podíval se na mě s nicneříkajícím pohledem. „Ne.“ Pousmál se a natáhl ke mně ruku.

Vložila jsem do ní svou. Jemně ji stiskl a palcem mi přejel po kloubech prstů.

„Spíš mi došlo, že někdo musí udělat něco, co pomůže tomu, aby jednou provždy skončila.“

Nijak jsem nad jeho slovy nepřemýšlela. O válkách rozhodovali politici a hlavy států. Co by zmohli obyčejní lidé? Nic. Hitler nám sliboval velkou a silnou říši oplývající bohatstvím. Místo toho ve mně narůstal pocit, že nás vede do záhuby.

Žlutá lampička několikrát za sebou problikla. Zvedli jsme k ní oči. V tu chvíli se ozvala salva protivzdušných střel luftwaffe. I přes tu dálku otřásl celým mým tělem strach. Rychlopalná děla byla umístěna na vrcholu obranné věže u zoo v parku *Tiergarten*, který se nacházel na druhé straně města.

Krev mi ztuhla v žilách, chvěla jsem se. Přes stěny k nám dolehly dunivé vlny. Projely mnou a zanechaly po sobě nepřijemné mravenčení v zátylku. Po celém těle mi naskočila husí kůže.

Pak přišla obrovská rána. Stěny kolem nás se otřáslly. Světlo zhaslo. Zahalila nás temnota. Z úst mi unikl hlasitý výkřik.

Otec si mě přivinul k sobě. Tiskla jsem se mu k hrudi a v očích mě pálily slzy. Ztěžka jsem oddechovala.

Mysl mi zachvátily děsivé představy, že náš dům zasáhla bomba.

Otec mě hladil po vlasech, jako když jsem byla malá. „Nic nám nehrozí. Jsi v bezpečí, moje malá hraběnko,“ šeptal mi.

Když po nekonečně dlouhé době utichl nálet a ozvaly se sirény oznamující, že nebe nad Berlínem je opět čisté, zaplavila mě úleva. Přežili jsme a já jsem mohla děkovat bohu. Válka trvala už téměř dva roky, ale na nálety jsem si odmítala zvykat.

Mé boty na nízkém podpatku klapaly po lesklé dlažbě, zatímco jsem mířila směrem k otcově kanceláři. V rukou jsem svírala složky se spisy od kapitána Kretschmanna. Pracovala jsem u něho jako písárka. S úšklebkem jsem uhýbala pohledům několika mladých důstojníků, kteří mi věnovali úsměvy, když kolem mě procházeli.

Nikdy si nic nezačíněj s vojáky!

Opakovala jsem si otcova slova v hlavě.

Než jsem na Všeobecném úřadě pozemních vojsk začala pracovat v rámci *Reichsarbeitsdienst* pro ženy, kladl mi to otec důrazně na srdce.

Říšská pracovní služba byla povinná, já jsem do ní nastoupila na podzim roku 1940. Chtěla jsem se tomu vyhnout, ale pak jsem si řekla, že čím dříve to budu mít za sebou, tím lépe. Otec si nepřál, abych dlouho odkládala nevyhnutelné. Projednou využil protekci a zařídil mi zde práci. Zároveň mě tak měl pod dohledem.

Zpočátku se mi služba protivila a ubíjela mě. Vzala mi půlrok, který jsem mohla prožít jinak. Nakonec jsem si však práci písárky oblíbila.

Zahnula jsem doleva ke kanceláři. Nečekaně jsem do někoho narazila. Úder do hrudi mě ochromil a hlasitě jsem vyjekla. Složky mi vypadly z ruky. Zavravorala jsem. Už jsem se viděla na zemi, ale pak mi na pažích přistály mohutné ruce.

Zvedla jsem pohled k majorovi v šedozelené uniformě se stříbrnými pobočnickými šňůrami. Pronikavě mě sledoval šedýma

očima připomínajícíma bouřkové mraky. Jeho hranatá čelist působila přísně a autoritativně.

Koutky rtů se mu zvedly do vřelého úsměvu. „Přeji vám pěkný den, *Fräulein* von Sonnenberg.“

Projelo mnou příjemné chvění a tváře mi polil ruměnec. „I vám, *Herr Major*.“

Major Erwin Krieger, pobočník mého otce.

„Vy jste něco jako můj strážný anděl? Nejspíš jste mi chtěla dát najevo, že mám na chvíli zpomalit.“

„Omlouvám se, byla to má chyba.“ O krok jsem od něj odstoupila.

Stáhl ze mě ruce a sklonil se k zemi, aby mi pomohl sebrat složky. Naštěstí z nich vypadlo pouze pár papírů. Major Krieger je vrátil zpět na jejich místo a podal mi je.

Rty se mi nepatrně zvlňily, když jsem je převzala. „Děkuji. Kam tak pospícháte?“

„Popravdě spěchám pořád. Máte štěstí, že jsem to byl já. Jiní...“ ztišil hlas, „by se k vám mohli zachovat jako dobytek.“

Zachichotala jsem se. „Takže jste jeden z těch slušných důstojníků?“

Mrknul na mě. „Možná, pokud jim dáváte přednost.“

„Neruším?“ ozval se za ním ženský hlas.

Major Krieger se otočil a podíval se na mladou tmavovlásku v černé sukni a saku, pod níž schovávala bílou košili. Vlasy měla zvlňené a po stranách sepnuté. Oba si nás změřila pohledem, než ke mně natáhla ruku. Vložila jsem do ní složky pro otce. Nebylo třeba je osobně doručit.

„Pokud vím, tak jste někam šel, *Herr Major*,“ prohodila Emma, otcova sekretářka.

„Však taky že jdu.“

„Vy jste si spletl světové strany?“

„Já? Vyloučeno. Ale na rozdíl od vás, *Fräulein* Freudenreich, si hledím svého,“ pousmál se na ni.

Se zlostí planoucí z jejích očí ho zpražila, jako by ho na místě chtěla upálit.

Major Krieger odešel pryč. Zřejmě na sobě vycítil můj pohled, protože se ke mně naposledy otočil s úšklebkem. I když jsem netušila, co to mělo znamenat, oplatila jsem mu ho.

Podívala jsem se na Emmu, která obracela oči v sloup.

„Platí to odpoledne, *Fräulein* von Sonnenberg?“ zašeptala.

V soukromí jsme si tykaly, ale tady jsme udržovaly štábní kulturu a vykaly si.

S úsměvem jsem přikývla. Obě jsme se pak vrátily ke své práci.

Ve čtyři hodiny odpoledne jsem postávala venku na *Bendlerstraße* a pozorovala budovu, která byla součástí rozsáhlého komplexu. Říkalo se mu Bendlerblock. Vedle úřadu, kde jsem pracovala, zde sídlily různé složky Vrchního velení pozemních vojsk a úřady odpovědné za administrativní činnosti spojené s výcvikem, organizací a řízením armády. V hlavní budově na *Landwehrkanal* se navíc nacházely složky Vrchního velení námořnictva a kontra-rozvědka *Abwehr*.

Z obdivování architektury a rozjímání nad prací mě vyrušila Emma. Společně jsme pak zamířily do kavárny. Vzala mě do své oblíbené.

Našly jsme si místo u okna. Emma byla skromná a stejně jako já si nepotrpěla na zbytečný přepych. Oceňovala spíše minimalismus. V kavárně na zdech viselo pouze pár laciných obrazů, dřevěné držáky na noviny a sem tam věšáky na kabáty.

„Jak se má Viktor?“ zajímala jsem se. „Dlouho jsem ho neviděla.“

Párkrát u nás byla na návštěvě kvůli práci, aby s otcem probrali něco důležitého nebo sepsali nějaký strojopis. Často s sebou brala svého mladšího bratra. Viktor byl o pár let mladší než já. Rozuměli jsme si a občas jsme se i scházeli.

„Nechci o tom mluvit, je to s ním složitější.“ Zamíchala si do kávy kostku cukru.

To mi jako odpověď stačilo. Vzhledem k jeho situaci jsem jí rozuměla. Pohled mi smutně klesl k mému šálku.

„Generálporučík si o tebe dělá starosti.“

Udiveně jsem svraštila obočí. Pravda, rychle jsem se s jeho sekretářkou spřátelila, i když se to moc nehodilo, ale to už si o mně spolu povídali? A při jaké příležitosti?

„Proč myslíš?“

„Poznám to na něm. Jelikož jsi kvůli službě nestihla podat přihlášku na univerzitu, má strach, abys nakonec místo studia nepracovala.“

Zhluboka jsem se nadechla a přemítala, co jí na to říct.

„Nic mi do toho není, já vím,“ dodala.

„Ne, v pořádku.“

„Jen ti chci říct, že by byl rád, kdybys šla studovat.“

Když mi služba skončila, zůstala jsem v Bendlerblocku, protože mě ta práce bavila. Získala jsem cennou praxi a udělala si kurz na písáčku. Možná bych se později stala sekretářkou jako Emma. Dříve jsem si přála jít po maturitě studovat, ale válka mi změnila priority.

„Do dalšího přijímacího řízení je ještě spousta času. Zatím můžu zůstat tam, kde jsem.“

„Anno, jiní nemají to štěstí studovat. Nezahazuj tu možnost.“

Při jejích slovech jsem se zachvěla. Věděla jsem moc dobře, koho tím myslela.

Židy. A podle zákonů i židovské míšence prvního stupně.

Asi hodinu jsme si povídaly. Připadalo mi to spíš jako deset minut. Připravovaly jsme se k odchodu, když někdo zvenku hlasitě zatukal na okno.

Obě jsme sebou leknutím trhly.

Emmě z hrnku, který držela v ruce, vytekl zbytek kávy na rukáv bílé košile. Nejdříve si se mnou vyměnila pohled. Pak jsme společně vyhlédly z okna ven.

3

Viktor stál venku s rukama v kapsách, úsměvem na rtech a ve tváři se mu zračila nevinnost. Černé kudrnaté vlasy mu trčely zpod šedé čepice. S lehce odstávajícíma ušima vypadal roztomile.

Emma mu ukázala sevřenou pěst. Zlost jí plála z očí. „Jen počkej!“

Viktorovi na moment ztuhl výraz, než se rozesmál. I když jsem ho neslyšela, přidala jsem se k němu.

„Půjdu zaplatit, ty běž za ním,“ prohlásila Emma, popadla tašku a vstala.

„Ale...“

„Něco tvému otci dlužím,“ přerušila mě. „Nech to být.“

Gestem jsem Viktorovi naznačila, aby počkal venku, a šla jsem za ním.

Při východu mě znepokojila cedule na dveřích. *Židům vstup zakázán!*

Visely v kinech, restauracích, zkrátka všude, kam člověk přišel. Svět se zastavil pokaždé, když jsem na takový text narazila. Říct vlastní názor bylo nebezpečné. Podle Vůdce mohli za problémy naší země komunisté a Židé.

Nikdy jsem v to nevěřila. Ta malá holka s copánky oděná ve stejnokroji Svazu německých dívek zpívající píseň Horsta Wessela, kterou jsem kdysi bývala, tomu nerozuměla. Líbily se jí písně, výlety, přátelství a sounáležitost. Ale pokaždé, když zaslechla ostrá a nenávidná slova proti utlačovaným lidem, někde hluboko v sobě cítila, že to není správné.

Ani teď mě ten pocit neopouštěl. Naopak. Od určité chvíle v mém životě sílil. Cítila jsem příchod něčeho temného, co se kolem nás už dlouho plížilo.

„To jsem vás tak vyděsil?“ zeptal se Viktor, který přerušil tok mých myšlenek.

Ohlédla jsem se na něj. „Mě ne.“

Rty se mu najednou zvltnily do roztomilého úšklebku. Ale úsměv jsem mu kvůli splínu neopětovala. On si toho všiml a koutky úst mu klesly.

„Co se děje?“

„Já jen, že...“ odmlčela jsem se a letmo se zadívala na ceduli.

Viktor si při pohledu na ni tiše povzdychl. „Může být hůř. I pro míšence.“

Soucitně jsem sraštila obočí.

S Emmou měli společnou matku, ale jiného otce. Emmin otec padl ve Velké válce a její matka se potom provdala za židovského lékaře. Z manželství vzešel Viktor. Jelikož byl jeho otec Žid a matka Němka, norimberské zákony ho zařadily do kategorie míšenec prvního stupně.

Viktor mi zpočátku nechtěl říct, kým ve skutečnosti je. Báł se, že ho kvůli tomu odsoudím stejně jako ostatní. Nikdy bych si to nedovolila. Naopak jsem ho obdivovala. On i Emma tak brzy pochopili můj názor na Židy a nařízení vedená proti nim.

Emma vyšla z kavárny. „Tu košili si vypiješ!“

Viktor se zasmál. „Kdybys tu kávu dopila, možná by se to nestalo.“

Emmě zacukaly koutky. „Tak pojd' domů, ty drzouně.“

Má cesta vedla opačným směrem než ta jejich. Rozloučila jsem se s nimi a vydala se domů.

Tam na mě nikdo nečekal, otec se jako obvykle zdržel v práci. Byla jsem tam jen já a prázdný dům se zdmi nasáklými vzpomínkami na šťastné dětství. Na dobu, kdy nebyla válka a otec se vracel domů brzy.

V těch chvílích jsem litovala, že na mě každý večer nemohla čekat má matka. Zůstalo mi po ní pár fotografií, ale ani jedna vzpomínka. Zemřela při porodu.

Z chodby se ke mně donesl zvuk odemykání zámku. S úsměvem jsem nandala na talíř císařský trhanec, otcův nejoblíbenější dezert. Přidala jsem do něj rozinky naložené v rumu, jak to měl rád.

Přišel za mnou do kuchyně. Zalétla jsem k němu pohledem a pozdravili jsme se. Široce se na mě usmál, i když se v jeho obličeji odrážela únava. Z hlavy si sundal brigadýrku, čímž odhalil své světlé vlasy.

Zrakem jsem přelétla po šedozelelé uniformě generálporučíka. Na Všeobecném úřadu pozemních vojsk zastával funkci inspektora pěchoty. Staral se o výcvik, organizaci, výzbroj a výbavu jednotek. Na límcích se mu vyjímaly výložky se zlatou Larischovou výšivkou na karmínově červeném podkladu. Podobně zdobené nárameníky měly zlatostříbrný výplet, uprostřed kterého byla vsazena čtyřcípá paprskovitě tvarovaná hvězda. Nechyběl ani Železný kříž připnutý u límce. Sako zdobily zlaté knoflíky a orlice s roztaženými křídly svírající v pařátech svastiku.

„Co to tady voní?“ usedl ke stolu, kam položil brigadýrku.

Otočila jsem se k trhanci a posypala ho cukrem. Popadla jsem talíř, z šuplíku jsem vytáhla vidličku a šla za ním. S úsměvem jsem ho před něho položila.

„Překvapení.“

Vzhlédl ke mně s radostí zračící se v jeho blankytně modrých očích. „Čím jsem si zasloužil chuť svého dětství?“

„Jen tak.“

S blažeností ve tváři popadl vidličku a pustil se do jídla. „Chůva nám k němu dělávala jablečné pyré. Ale já...“

„...mám raději suchý s pořádnou vrstvou cukru,“ dokončila jsem větu za něj.

Tiše se zasmál. „Přesně tak.“

Jeho chuťva pocházela z Rakouska, odkud si recept přivezla. Když jsme zůstali sami, naučil se trhanec připravovat sám. I já jsem si tu pochoutku zamilovala. Sobě jsem také jeden nandala a přisedla si k němu.

„Dnes mi přišel dopis,“ řekl, když dojedl.

„Jaký?“ S údivem jsem vložila do úst kus trhance.

„Od mého bratrance, hraběte Karla Heinricha von Altenburga. S pozvánkou na oslavu jeho pětáctýřicátých narozenin. V říjnu tady v Berlíně pořádá večírek. Zve nás oba.“

Zmateně jsem se zamračila. „Nikdy jsme se s nimi nestýkali. Co tak najednou?“

Otec se zhluboka nadechl a zamyšleně upřel zrak někam do prázdna.

„Chceš tam jít?“

„Já nevím.“

„Když nepřijdeme, bude to neslušné. Ráda tam s tebou půjdu. Alespoň na chvíli.“

Prsty si pohladil světlé strniště na bradě. Dělával to pokaždé, když přemýšlel. Zkoumavě se na mě zadíval. Usmála jsem se, abych mu ukázala, že z velkého rodinného setkání nemám strach.

To mi oplatil. „Pro jednu tedy uděláme výjimku, moje malá hraběnko.“

S oblibou mi tak říkával, nehledě na to, že mi bylo dvacet let, přestože mi ten titul nenáležel. Než jsem se narodila, otec se svého vzdal a od šlechtické rodiny zběhl. Nikdy jsem příbuzné nepoznala, protože jsme se od nich odstěhovali co nejdál.

„Už se připravuješ na univerzitu?“

Ta otázka přijít musela. Před nástupem do *Reichsarbeitsdienst* jsem chtěla studovat na univerzitě. Bez pracovní služby bych

se na ni nedostala, jelikož to byla jedna z podmínek pro přijetí. Otec si přál, abych se dál vzdělávala. Ale po tom, co jsem si prošla službou, kde se velmi dbalo na ideologické hodnoty, jsem chtěla mít klid. Nacismus se mi už pár let přičil a na univerzitě bych se mu nevyhnula.

Zadávala jsem se otci do očí a zpozorovala kolem nich unavené vrásky. „Víš... napadlo mě, že bych to odložila. Ano, měla jsem příští rok nastoupit do letního semestru, ale raději bych to nechala na zimní.“

Ustaraně si povzdychl. „Dohodli jsme se, že po službě půjdeš studovat.“

„Ale já se na to teď necítím.“

Zavládlo mezi námi hrobové ticho. V jeho starostlivém výrazu jsem spatřila náznak toho, že mi moc dobře rozuměl. Sám nechtěl, abych tenkrát do Svazu německých dívek vstoupila. Nacistická ideologie šla proti všemu, co mě otec učil. Ano, byl generálporučíkem wehrmachtu, jenomže vojenská kariéra neměla nic společného s jeho názory. Vždy si zachovával apolitický postoj, jen sloužil své zemi.

„Nechci, abys v Bendlerblocku zůstala.“

„Vatí, mě ta práce baví.“

S přísným pohledem zavrtěl hlavou. „Ne, pochop, že se tě snažím chránit.“

„Já vím,“ zamumlala jsem a sklopila zrak. Nechtěla jsem mu odporovat ani se s ním hádat.

„Maminka by si přála, abys studovala. Stejně jako já. Vzpomeň si na bratra od *Fräulein* Freudenreich. Jeho o tuto možnost kvůli židovskému původu připravili. Ty ji máš. Nepromarni ji, prosím.“

Vzhlédla jsem k němu. Při zmínce o mamince mě po páteři pohladil chlad. Emma v kavárně na Viktora také narážela, když mi říkala, že jiní nemají možnost studovat. Málem bych se vzdala něčeho, o čem on snil.

Tento svět byl nespravedlivý.

Otec se pousmál. „Hraběnko, já ti rozumím. Ale chci, aby ses od války držela dál.“

Možná měl pravdu. Mou budoucnost si představoval jinak. Nebýt služby pro *Reichsarbeitsdienst*, nikdy bych se do Bendler-blocku nedostala.

„Dobře, *Vati*,“ rezignovala jsem. „Ale mohla bych nastoupit až do zimního semestru, prosím?“

Koutky se mu zvedly do vřelého úsměvu. „Jistě. Mezitím se budeš moci pořádně připravit.“

V očích mu problesklo štěstí. Měla jsem pro něj pochopení. Byla jsem to jediné, co mu zbylo. Jeho jediné dítě. Udělal by vše, aby mě udržel v bezpečí.

Avšak dokud jsou u moci nacisté a svět sužuje válka, nemohu žít normální život.

Nikdo z nás.

září 1941

Uvelebená v křesle jsem si v obývacím pokoji četla *Útěk před manželstvím* od Hedwigy Courths-Mahlerové. Od knihy mě vyrušil zvonek. Udivilo mě to, protože jsem nikoho nečekala a otec odjel na služební cestu.

Otevřela jsem dveře a obočí se mi vyhouplo do půlky čela. Tělem mi projelo příjemné chvění.

Majoru Kriegerovi koutky úst zacukaly do úsměvu. Očima jsem přelétla jeho uniformu. Slušela mu. Dokonale obepínala jeho štíhlou postavu a zvýrazňovala široká ramena, na kterých se mu vyjímalý nárameníky se stříbrným výpletem. Pobočnické šňůrky na ní teď neměl. Límec zdobila stříbrnošedá výšivka se dvěma pruhy na tmavozeleném podkladu.

„Otec bohužel není doma,“ upozornila jsem ho. Přišlo mi to trochu zvláštní, přece by řekl svému pobočnickovi, že odjíždí.

„Nejdu za generálporučíkem, ale za vámi.“

Překvapeně jsem pootevřela ústa. Slova se mi zadrhla na jazyku. Polkla jsem je a pokusila se o úsměv. „Za mnou? A proč?“

„Nechtěla byste se mnou někam zajít?“

Do tváří se mi navalila horkost. „Co když vám řeknu, že už něco mám?“

„Odpověděl bych vám, že pokud máte v plánu procházku, tak půjdete se mnou.“

Zachichotala jsem se. „Ale já už opravdu něco mám.“

„Výborně!“ zasmál se. „Beru to jako souhlas.“

Můj rozum chtěl namítat, ale srdce zvítězilo. „A kam mě chcete vzít?“

Šibalsky se ušklíbl. „Nechte se překvapit.“

Major Krieger byl pobočníkem mého otce a zároveň zakázaným ovocem. Představa objevit se s ním někde na veřejnosti mi připadala vzrušující.

„Pojďte dál, musím se připravit.“

V pokoji jsem převrátila šatní skříň vzhůru nohama. Nechtěla jsem vedle majora, který byl o deset let starší než já, vypadat jako dívka, ale jako žena. Vybrala jsem karmínové šaty v délce až pod kolena. Světlé vlasy jsem měla navlněné, stačilo si je jen upravit. Nesměl chybět ani černý klobouk a kabelka.

Majorovi se rozzářily oči, když jsem kráčela dolů po schodech a věnovala mu úsměv. S oslnivým výrazem mě zaskočeně pozoroval. Zastavila jsem se naproti němu. Jako pravý gentleman mi nabídl rámě. Přijala jsem ho a nechala se jím vést.

Kráčeli jsme po hlavním bulváru *Unter den Linden*. Ulici dominovala alej s lípami a budovy s překrásnými fasádami. Vedla k Braniborské bráně, kam jsme měli namířeno.

„Nebolí vás hlava z toho, že máte pořád na očích někoho v uniformě?“ vtipkoval.

„Ne. A co vy? Podle mě to máte horší než já.“

„Spíš mívám pocit, že se stádem dobytka by byla o něco snazší domluva než s vojáky.“

Tiše jsem se zasmála. „Proč jste se tedy rozhodl stát vojákem z povolání?“

„Otcova výchova. Za Velké války byl váženým důstojníkem.“

„Musí z vás mít radost.“

„Ano, to měl.“

Polil mě ledový pot. „Promiňte, nevěděla jsem...“

„To nic,“ přerušil mě.

Zahořel ve mně zájem o něm zjistit víc. Proto jsem ho poslouchala s nastraženými ušima a vnímala každé jeho slovo. Polilo mě horko, kdykoliv se jeho oči plné šedých vírů střetly s mým pohledem. Nesměle mi zčervenaly tváře, když mi věnoval jeden z letmých úsměvů. Sklopila jsem hlavu v domněnání, že si ničeho nevšiml. Ale major nebyl slepý.

Kolem poledne jsme zavítali do restaurace v hotelu Adlon. Bylo to nejvyhlášenější místo, kam chodili vysoce postavení důstojníci, úředníci a lidé z vyšší společenské vrstvy. Zkrátka synonymum luxusu.

Major mi odsunul dřevěnou židli potaženou rudým semišem a pokynul rukou, abych se posadila. Poděkovala jsem mu a usedla. Sundal si brigádýrku, kterou položil na stůl, než si přisedl naproti mně.

Za okamžik k nám přispěchal postarší číšník v černém obleku a s příručníkem přehozeným přes předloktí. Pozdravil nás. Přinesl nám jídelní lístky a nabídl majorovi, že jeho brigádýrku někam odloží. Ten ho slušně odmítl. Objednal nám kávu a vodu.

Když číšník odešel, major se na mě zadíval. „V pořádku?“

„Ano.“

„Nechtěl jsem vás brát do nějaké laciné hospůdky.“

„To by mi nevadilo.“

„Je znát, čím jste dcera.“

„Prosím?“ pousmála jsem se.

„Generálporučík si na luxus nepotrpí, stačí mu málo. Tím nechci říct, že je to špatně. Skromnost je krásná vlastnost.“

„A někdy i vzácná.“

„Pravda.“

„Jaké to je být pobočníkem mého otce?“ ptala jsem se.

Otázka ho dle výrazu zaskočila, ale oči mu zazářily. „Budu upřímný. Je mi ctí mu sloužit a vážím si ho.“

„Často si vás doma chválí,“ přiznala jsem nesměle.

Jeden koutek mu zacukal. „To rád slyším. O vás také pořád mluví. Jste jeho pýchou.“

Lichotilo mi to. Asi mu hodně důvěřoval. Otec totiž o mně v Bendlerblocku moc nemluvil. Nechtěl, aby si na mě někteří ukazovali. Vojáci se o to nezajímalí. U civilních zaměstnanců, kam jsem patřila i já, to bylo horší.

„Teď vy. Jaké to je být dcerou generálporučíka?“

„Za špatně poskládané prádlo dělám kliky.“

Potichu se zasmál.

Číšník nám po chvíli přinesl karafu a kávu. Do skleniček nám nalil trochu vody. Oba jsme mu poděkovali a objednali si jehněčí kotlety na rozmarýnu s brambory. Pak odešel.

Napila jsem se.

„Smím se vás na něco zeptat?“ zeptal se.

„Mluvte.“

„Vím, co velí etiketa, ale já si na ni moc nepotrpím. Nebudeme si tykat?“

Ta nabídka mě zaskočila. Samotnou mě to nenapadlo, i když čas strávený s ním byl příjemný. Rozuměli jsme si, ale pořád to byl pobočník mého otce.

„Rád jdete proti proudu. Víte, co? Ulehčím vám to.“ Podala jsem mu pravou ruku. „Anna.“

Na tváři se mu objevily roztomilé řolíčky. Natáhl ke mně tu svou a potřáslí jsme si. „Erwin.“

Povídali jsme si nad šálkem kávy, dokud k nám nepřišel muž v uniformě. Přeměřila jsem si ho pohledem a s neskrývaným údivem zjistila, že to byl generál Olbricht. Velitel Všeobecného úřadu pozemních vojsk, kde jsem pracovala. Měl řídké vlasy a nosil brýle s kulatými obroučkami.

Slušně jsem ho pozdravila. Mírně na mě s poloúsměvem kývl a otočil se k Erwinovi. Až na zavržení židle jsem nestačila zpozorovat, jak rychle se dal do pozor. Stál tam jako sloup.

„Pohov,“ zamručel generál Olbricht a jednou rukou se opřel o stůl. Přitom se blíž naklonil k Erwinovi, jehož postoj polevil. „Proč jste s nimi neodjel?“

„Mám za úkol něco jiného, pane.“

Generál povytáhl obočí. „Schůzka s dcerou generálporučíka von Sonnenberga? Zdá se mi, že se vaše povinnosti adjutanta začínají nečekaně rozšiřovat.“

Pobavený výraz jsem zakryla šálkem a snažila se působit nepřítomně.

Erwin celý zbledl. V očích se mu mihl stud a rty stáhl do úzké linky. „Ne, pane, ale...“, koutkem oka se podíval někam za něj, „vidím, že jste vzal rodinu na oběd. Co takhle nechat to na jindy?“

Zavládlo hrobové ticho. S napětím jsem mezi nimi těkala pohledem.

„Pojďte se mnou, *Herr Major!*“ prohlásil nakonec generál hrubým hlasem a odešel.

Erwin si povzdychl, vstal a pohlédl na mě. „Omlouvám se, *mein Sonnenschein*. Říše si mě žádá,“ prohlásil, než odešel.

Můj sluneční svite. To oslovení mě rozechvělo jako něžné pohlazení.

Dívala jsem se, kam odchází. Společně s generálem se vydali na chodbu, kde mi zmizeli z dohledu.

Zůstala jsem sama. Mé myšlenky se upnuly k večírku, kam nás pozval otcův bratranec. Měla bych si do té doby obstarat nějaké nové šaty. Blížící se datum ve mně probouzelo nervozitu ze setkání se vzdáleným příbuzenstvím. S lidmi, které jsem do té doby znala jen z vyprávění.

„Anno!“ vyrušil mě z myšlenek hlas někde přede mnou.

Při pohledu na známou tvář v šedé uniformě SS, která se ke mně blížila, mnou projel chlad. Překvapeně jsem pootevřela rty.

Rainer se zastavil naproti mně a usmál se. S pozdravem jsem mu ho oplátila.

„Jak se máš?“ Nečekal na odpověď. „Napadlo mě, že bychom spolu mohli zajít do kina. Co myslíš?“

„Někdy můžeme,“ odpověděla jsem váhavě.

Ve skutečnosti jsem na kino neměla náladu. Dříve pro mě znamenalo únik z reality. Ale teď, když před filmem pokaždé pouštěli týdeníky se záběry z fronty, bych raději zůstala doma a přečetla si knihu.

Rainer pohledem sklouzl ke stolu, kde zahlédl Erwinovu brigádýrku. Nepatřila generálovi, protože neměla zlaté lemování se šňůrou, orlicí a kokardou s dubovými ratolestmi. Erwin měl stříbrné.

„S kým tady jsi?“ zeptal se podezíravým hlasem a nespouštěl při tom z brigádýrky oči.

Otevřela jsem pusku, abych mu odpověděla.

„Už chápu, kam ses mi ztratil,“ předběhl mě jeho bratr Kurt, který k nám přistoupil.

Usoudila jsem, že si spolu zašli na oběd. Pozdravili jsme se. Trochu mě znepokojil jeho šedý oblek, černý kabát a klobouk s ohnutou krempou. Na rozdíl od Rainera chodil na veřejnosti v civilu, jelikož to patřilo k jeho práci. Přestože jsem nic neudělala, znervózněla jsem.

Oba se ohlédlí někam za mě. Zaslechla jsem kroky a otočila se. Erwin. Se zmateným výrazem ve tváři sjížděl Rainera s jeho bratrem pohledem od hlavy až k patě. Jenomže já jsem mu z tváře vyčetla jiný pocit. Znepokojilo ho to.

Aby ne, když přede mnou viděl stát esesáka a muže v kabátu, jehož vzhled neklamně prozrazoval, že patřil ke gestapu. Nebyl to žádný obyčejný pochůzkář, ale vysoce postavený důstojník.

Když k nám Erwin přišel blíž, oba bratři zvedli pravici. Ani nestačil otevřít ústa, než oba pronesli nacistický pozdrav: „*Heil Hitler!*“

Erwin to po nich zopakoval. Z jeho výrazu jsem však poznala, jak moc se mu to protivilo. Ta patrná nechut se mu zračila v očích.

Otec to nenáviděl. On i Erwin byli zvyklí na tradiční pozdrav zakořeněný ve vojenské historii.

„Pánové, smím se zeptat, co je za problém?“

„Žádný, jenom náhodné setkání,“ odpověděl Kurt.

Rainer si Erwina přísně přeměřoval. Pak se krátce ohlédl k brigádýrce na stole, na mě a zpátky na něj. „A vy jste kdo?“ ptal se mrzutým hlasem.

„Major Erwin Krieger, *Herr Hauptsturmführer*.“

Erwin mu podal ruku. Rainer povytáhl obočí a potřásl si s ním. „*SS-Hauptsturmführer* Rainer Schweiger.“

V Rainerově obličejí se odrážela podezíravost a ještě něco, co jsem nedokázala pojmenovat. Nelíbilo se mi to. Rozhodně se netvářil přátelsky, ale jako by Erwina v tichosti soudil. Ten nakonec prošel kolem něho a šel si sednout zpátky na své místo.

Rainer potřásl hlavou a věnoval mi lehký úsměv. „Rád jsem tě viděl, Anno.“

„I já tebe. Měj se hezky.“

S mírným přikývnutím odešel. Kurt se se mnou rozloučil a pospíchal za ním.

Po chvíli nám přinesli jídlo. Už mi kručelo v žaludku z toho, jaký jsem měla hlad. Popadla jsem příbor a pustila se do své porce.

„Neřekla jsi mi, že máš milence.“

Skoro jsem vyprskla smíchy. „Rainer? Je to kamarád. Asi se mu nelíbíš.“

„Zato ty se mu líbíš až moc.“

Uchechtla jsem se. „Hloupost.“

Erwin zvedl vidličku s nabraným bramborem. Zadívala jsem se na něj, když mu z ní spadla na sako uniformy a rovnou do klína. Zůstala mu na něm mastná skvrna. Rysy v obličejí mu okamžitě ztuhly a zůstal sedět s pootevřenou pusou.

Pustila jsem vidličku a začala se smát. „Ale podívejme! Myslela jsem, že tohle se důstojníkům stát nemůže.“

Natáhla jsem ruku k ubrousku. Ve stejnou chvíli se naše prsty nad ním dotkly. Od konečků mnou projelo příjemné chvění. Naše oči se střetly. Usmála jsem se na něj, popadla ubrousek a podala mu ho.

Poděkoval mi a převzal si ho. „Může.“

Po obědě jsme se šli projít. Zašli jsme si na kávu se zákuskem a celou dobu jsme si povídali. Zaujal mě, cítila jsem se s ním dobře. Nenudil mě, naopak mě bavil. Ztrácela jsem pojem o čase.

Pozdě odpoledne mě doprovodil domů. Přátelsky jsme se objali – i když váhal, zda smí, nebo ne – a s blaženým úsměvem jsem odešla domů.

říjen 1941

Na večírek k hraběti Altenburgovi jsem potřebovala reprezentativní šaty. Proto jsem s sebou na nákup vzala Liselotte, aby mi s výběrem pomohla.

Navštívily jsme už tři obchody. Nikde neměli ty pravé. Kvůli válce trh trpěl nedostatkem látek, a tak byl můj výběr omezený. Chtěla jsem to nekonečné hledání vzdát, když mi prodavačka přinesla dlouhé, tmavě modré šaty.

Zalapala jsem po dechu. Rukávy byly nabírané a končily nad loktem. Výstřih měly věčkového tvaru a sukně byla skládaná. Pas zvýrazňoval stříbrný pásek, který kontrastoval s tmavou barvou.

„*Mein Gott*,“ vydechla Liselotte, když jsem vyšla z převlékací kabinky. „Vypadáš jako herečka z filmového plakátu!“

„Jako Kristina Söderbaumová,“ podotkla s milým úsměvem prodavačka.

Volba byla jasná.

Když jsme vyšly na ulici, Liselotte mě popadla za ruku. „Kecala. Ta Švédka ti nesahá ani po kotníky. Byla jsi jako...“ ztišila hlas a rozhlédla se kolem nás, „Marlene Dietrichová.“

Potichu jsem se zasmála.

Zatáhla mě do parku na lavičku k řece Spréevě. Tam jsme si povídaly. Venku už vládl podzim. Svítilo slunce a foukal vánek, kolem nás poletovalo žlutohnědé listí ze stromů.

„Přišel mi dopis od Paula.“

„A co píše?“

Pousmála se a z kabelky vytáhla složený dopis. Podala mi ho.

Vytrhla jsem jí ho z ruky a vyplázla na ni jazyk. „Madam zamilovaná.“

„Kdybys měla ve válce Rainera, taky ti píše.“

Zamračila jsem se. „Jeho maminka by ho tam měla. Ona by se strachovala, já ne. Spousta mladých mužů odešla na frontu.“

Rozesmála se. „No tak! Byl by z vás krásný pár. Hodíte se k sobě.“

Obrátila jsem oči v sloup. Už mi začínalo lézt krkem, jak mě s ním neustále spojovala. Žádné romantické city jsme k sobě nechovali.

Otci se nelíbilo, když jsem s ním šla na přátelské setkání nebo jsme se někde potkali. Nesnesl by, kdybych si domů přivedla esesáka. Sama bych ho po svém boku nechtěla. Zrovna Rainera by hnal přes celý Berlín až k rodičům do Wannsee, nehledě na postavení a politický vliv jeho otce.

Od té zářijové procházky jsem neustále myslela na Erwina. Chtěla jsem ji zopakovat, ale bohužel měl spoustu práce, s mým otcem poslední dobou hodně cestovali. Když jsme se potkali na chodbě v Bendlerblocku, naše pohledy se vpíjely do sebe, dokud jsme jeden druhému nezmizeli z očí. Usmívali jsme se a nenápadně na sebe pomrkávali. Byl mé malé tajemství, které jsem si nechávala jenom pro sebe.

Dopis od Paula jsem rozložila a přečetla si ho.

„Na poslední noc strávenou s tebou?“ zeptala jsem se ho s úšklebkem.

Tvář jí zrudla a nesmělý úsměv se pokusila zakrýt skloněním hlavy.

„Je to romantické. Musí tě mít opravdu moc rád, když ti píše tak krásná slova, zatímco bojuje někde daleko na východě.“

„Ale to odloučení je nekonečné.“

„Nedokážu si to představit. Kdyby otec odešel do války, zůstala bych tady sama.“

Dopis jsem složila do původního stavu a podala jí ho. Přitom mi na jazyku přistála hořká pachut'. Svíral mě nepříjemný pocit.

Otcova funkce sice nezahrnovala přímou účast v boji, ale kdykoliv kvůli inspekci odjel na frontu, strachovala jsem se o něj.

„O důvod víc najít si chlapa.“

Odfrkla jsem si. „I toho by poslali do války.“

„Rainera ne.“

Střelila jsem po ní výhružným pohledem. „Přestaň s tím.“

„Jen tím chci říct, že bys měla výhodu. Představ si to. Chlap z elity s vysokým postavením, je pohledný a má roztomilý úsměv.“

Nad jejími řečmi jsem mávla rukou. Z Rainera šla kdysi do kolen každá ze Svazu německých dívek.

Kromě mě.

Druhý den po obědě přišla Emma, která otci přinesla nějaké strojopisy. Společně pak něco probírali u něho v pracovně.

Když skončili, přišla si povídat dolů za mnou. Napadlo mě ukázat jí mé nové šaty. Seděla v obývacím pokoji, když jsem za ní přišla už převlečená.

S úsměvem jsem se v nich zatočila a jednou rukou jsem si je přidržovala výš, protože mi byly trochu delší.

„Pěkné, ale jak v nich budeš tancovat? Budeš si na ně šlapat tak dlouho, dokud nezakopneš.“

„Jsou mi delší, ale v obchodě mi úpravu nenabídli.“

Emma s mlasknutím zavrtěla hlavou. „Dneska ty služby nestojí za nic. Naštěstí znám jednu švadlenu, která by ti je mohla zkrátit.“

Přijely jsme do čtvrti Mitte, kde mě Emma zavedla k činžáku.

Dveře ve třetím patře nám otevřela postarší tmavovlasá paní. Mráz mi ledovými prsty přešel po páteři k zátylku, kde mě zašimral. Jako první mě upoutala šesticípá žlutá hvězda s černým nápisem *Jude*, kterou měla našitou na levé straně halenky

s květovaným vzorem. Nedala jsem na sobě nic znát a s úsměvem ji pozdravila.

Dle jejího výrazu ji naše návštěva znepokojila, ale pozvala nás dovnitř. Byt mi už na chodbě připadal malý. Podle několika párů bot jsem tipovala, že zde bydlí početná rodina.

Emma jí vysvětlila, proč jsme přišly. Vzala nás do stísněné místnosti s manželskou postelí a šicím strojem v koutě.

„Takhle by vám délka vyhovovala?“ ptala se paní Silbersteinová po tom, co mi za pomoci špendlíků upravila délku šatů.

„Asi ano.“

Pousmála se. „Sluší vám.“

„Mockrát děkuji.“

„Stejně nevím, zda to byl dobrý nápad, Emmo. Vždyť je ve městě tolik jiných švadlen.“

„Ale vy jste nejlepší,“ odpověděla Emma, která seděla naproti nám v křesle. „Žádné obavy, *Frau* Silberstein, Anna je moje a Viktorova kamarádka.“

„Doba je zlá, musíte být opatrní. Říkala jsem ti, aby ses od nás kvůli Viktorovi držela dál.“

„Neodříznu od sebe všechny své známé jenom kvůli...“

„Musíš,“ přerušila ji a ohlédla se k ní s varovným pohledem. „Jsi Němka, jedině tak můžeš svého bratra chránit.“

„Vy jste taky Němci!“

Paní Silbersteinová se zhluboka nadechla a vstala. „Bývávalo.“

Okolo krku jí visel krejčovský metr. Zrak mi přelétl po hvězdě. Sklonila jsem hlavu. Nechtěla jsem, aby si všimla, co upoutávalo mou pozornost, ale hvězda byla jako Kainovo znamení. Od září ji povinně nosili všichni Židé od šesti let. Pokaždé když jsem na ulici někoho s ní potkala, přepadla mě lítost.

Překvapovalo mě, jak moc mi Emma důvěřovala, že mě sem vzala. Možná mi chtěla ukázat krutou realitu, o které jsem jen slýchala.

„Bůh ví, kam tohle ještě povede. Nemáme skoro žádnou svobodu, přišli jsme o naše kdysi proslulé krejčovství. Tenhle šicí stroj je to jediné, co mi zbylo.“ Posmutněla a zadívala se na něj.

Zнала jsem ji sotva čtvrt hodiny, ale slovy nelze popsat, jak moc jsem se za tuto zemi styděla. Vymysleli si nesmyslné zákony, aby utlačovali nevinné lidi. Stejně jako falešnou povídačku o árijské rase, kterou se všichni blázni v této zemi nechali opít.

Připadalo mi to nesmyslné.

Kdybych mohla, paní Silbersteinové bych se za její práci odvděčila. Jakkoliv. Z pomýšlení, čím vším si musela procházet, mě mrazilo. Žila s rodinou v tomto malém bytě v obavách o budoucnost a s úporným čekáním na to, co bude dál.

Paní Silbersteinová s Emmou odešly na chodbu, abych se mohla převléknout. Pak si mé šaty převzala. Usedla za šicí stroj, kde si nachystala nitě a vše potřebné k práci.

Na chodbě bouchly dveře. Emma se šla podívat, kdo to je. Otočila jsem se a ve futrech viděla, jak k ní přišel mladý černovlasý muž. Byl vysoký a jeho tváři dominovaly krátké vousy. Na sobě měl černý kabát s hvězdou. Po očku jsem je sledovala.

Muž si s Emmou vyměnil pár nesrozumitelných slov, než se sklonil k jejímu uchu a něco jí pošeptal. Dívala se přitom svým směrem, ale pravděpodobně hleděla do prázdna. Její výraz se rázem změnil a z tváře se jí vytrácela barva.

Mou pozornost přerušil zvuk krejčovských nůžek. Klepaly o dřevěnou desku šicího stroje. Trochu mě to polekalo, takže jsem se letmo ohlédla k paní Silbersteinové a znovu se zaměřila na Emmu s mužem.

„Jak si tím může být jistý?“ zaslechla jsem její zvýšený hlas.

„Přece by nelhal.“

Ztišili se. Nastražila jsem uši. Mezi cvakáním nůžek a jejich šeptáním zaznělo pouze pár srozumitelných slov.

„Běž za... Sejdeme se v... S nikým o tom nemluv.“ Slyšela jsem Emmu.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy ***Slunce, které nezapadlo***.
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.